

EVROPSKA KOMISIJA

GENERALNI DIREKTORAT ZA IZOBRAŽEVANJE, MLADINO, ŠPORT IN KULTURO

Kultura in ustvarjalnost

Evropske prestolnice kulture (EPK) 2020-2033 Smernice za samoocenjevanje mest glede rezultatov EPK

1. Ozadje in okvir

Samoocenjevanje mest – nova obveznost za evropske prestolnice kulture

Evropske prestolnice kulture (EPK) so bile oblikovane leta 1985 kot medvladna pobuda in leta 1999 preoblikovane v aktivnost Evropske unije. Pravila iz leta 2007 so bila prenovljena, tako da se učinkovitost aktivnosti razvija naprej. V skladu s temi pravili Evropska komisija zagotavlja zunanjo in neodvisno oceno vseh EPK za obdobje 2007–2019. Poleg tega so do sedaj številne EPK začele in izvedle samoocenjevanje leta naziva v skladu z različnimi modeli in pristopi.

Sklep št. 445/2014/EU¹ (sklep) določa nove postopke za izvajanje aktivnosti EPK za obdobje 2020–2033. V zvezi z natančnejšo oceno se s sklepom uvaja ključna sprememba, tj. obveznost vseh EPK v obdobju 2020–2033, da izvedejo samoocenjevanje rezultatov leta naziva. Kot del te nove obveznosti bodo morala mesta, ki se potegujejo za naziv, v svoji vlogi navesti načrte za spremljanje in ocenjevanje učinka naslova na mesto ter načrte za razširjanje rezultatov ocenjevanja.

Pristojnosti in obveznosti mest in Komisije natančneje določa 16. člen sklepa:

1.

- Vsako zadevno mesto je odgovorno za oceno rezultatov svojega leta kot evropska prestolnica kulture.
- Komisija na podlagi ciljev in meril [aktivnosti EPK] vzpostavi skupne smernice in kazalnike za zadevna mesta, da bi zagotovila usklajen pristop k postopku ocenjevanja.
- Zadevna mesta pripravijo svoja ocenjevalna poročila in jih pošljejo Komisiji do 31. decembra v letu, ki sledi letu naziva.
- Komisija ocenjevalna poročila objavi na svoji spletni strani.

¹Uradni list Evropske unije, UL L št. 132 z dne 3. maja 2014: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014D0445>

2.

- Poleg ocenjevanja s strani mest Komisija zagotovi redno izvajanje zunanjih in neodvisnih ocenjevanj rezultatov aktivnosti.
- [Ta] ocenjevanja se osredotočijo na umestitev vseh nekdanjih evropskih prestolnic kulture v evropski kontekst, da se lahko izdelajo primerjave in pridobijo koristne izkušnje za prihodnje evropske prestolnice kulture, pa tudi za vsa evropska mesta. Ta ocenjevanja zajemajo oceno aktivnosti v celoti, vključno z učinkovitostjo postopkov za njeno izvajanje, njenimi učinki in možnostmi izboljšav.
- Komisija Evropskemu parlamentu, Svetu in Odboru regij predloži naslednja poročila, ki temeljijo na navedenih ocenjevanjih, po potrebi pa se jim priložijo ustrezni predlogi:
 - (a) začetno vmesno poročilo do 31. decembra 2024;
 - (b) drugo vmesno poročilo do 31. decembra 2029;
 - (c) naknadno poročilo do 31. decembra 2034.

V tem dokumentu so pojasnjene koristi za EPK, da izvede samoocenjevanje rezultatov leta naziva. Prav tako mestom zagotavlja sklop skupnih kazalnikov za uporabo ter skupne smernice v obliki seznama vprašanj, ki naj si jih mesta zastavijo pri odločanju o prijavi na razpis za naziv EPK in načrtovanju svojih postopkov ocenjevanja.

Dokument v veliki meri temelji na strokovnem znanju in izkušnjah, ki izhajajo iz zunanjih in neodvisnih ocen EPK, izdelanih za Komisijo od leta 2007 (zlasti dodatne opombe o "učinkih merjenja", ki so vključene v končno poročilo o ocenjevanju evropskih prestolnic kulture za leto 2012), pa tudi o delu skupine za politiko nekdanje EPK, ki jo je financirala EU ter je bila ustanovljena v obdobju 2009–2010 za izmenjavo dobrih praks in pripravo priporočil za raziskavo in oceno, ki jo izdelajo mesta, ki gostijo naziv.

Dodatni viri:

Dostop do zunanjih ocen EPK in poročila skupine za politiko EPK je na voljo na naslednjih povezavah:

- http://ec.europa.eu/culture/tools/actions/capitals-culture_en.htm
- <http://ecocpolicygroup.wordpress.com/category/case-studies-ecocs>

2. Glavni razlogi in nameni

Razlogi in utemeljitev ZAKAJ naj bi mesta ocenila rezultate njihovega leta kot EPK

Aktivnost "evropska prestolnica kulture" se je začela leta 1985, se povečala po obsegu in velikosti, in postala ena najbolj prestižnih in odmevnih kulturnih dogodkov v Evropi, ki ga imajo državljani Evropske unije zelo radi. V teh letih je aktivnost uspešno prispevala tudi k trajnostnemu razvoju mest in njihovih okoliških območij, tako da ima – če je bila dobro pripravljena – dolgoročni kulturni, socialni in gospodarski učinek. Zaradi tega so EPK zdaj vse bolj priznane kot laboratoriji za strateške naložbe v kulturo na lokalni in regionalni ravni.

Vendar še vedno primanjkuje usklajenih dokazov, ki bi omogočili boljše razumevanje prednosti gostitve aktivnosti EPK in srednje do dolgoročne kulturne, družbene in gospodarske zapuščine naziva v mestih gostiteljih ter pomembno neposredno primerjavo med mesti.

Nova obveznost ocenjevanja, uvedena s sklepom, je način za izboljšanje tega stanja.

Prvi prejemniki rezultatov ocenjevanja bodo, seveda, tudi mesta gostitelji naziva. Vendar bo ta obveznost prinesla koristi tudi drugim mestom po vsej Evropi, ki so se pripravljena učiti na izkušnjah EPK in bolje razumeti večplastni učinek obsežne naložbe v kulturo. Poleg tega bo pomagala institucijam Evropske unije, da bolje ocenijo skupni učinek aktivnosti EPK, zlasti ker bodo ocene, ki jih bodo opravila mesta, prav tako vključena v zunanje in neodvisne ocene, ki bodo pripravljene za Evropsko komisijo.

Natančneje **na lokalni ravni** bo nova obveznost prispevala, da EPK izboljšajo uresničevanje ciljev za leto naziva. Izkušnje kažejo, da precej časa vnaprej načrtovano ocenjevanje (in orodja za ocenjevanje) pomaga mestom, da razjasnijo vizijo svojih prednosti in slabosti, analizirajo, kaj si realno lahko prizadevajo doseči s pomočjo naziva EPK za izboljšanje svojih ciljev, vzpostavijo jasne mejnike pri doseganju svojih ciljev in posledično izboljšajo končni rezultat leta naziva.

Bolj usklajen pristop k ocenjevanju naj bi jim tudi omogočil, da bolje prikažejo učinek leta naziva, načine, kako so optimizirali kulturne, družbene in gospodarske koristi ter učinek, ki ga ima naziv na razvoj mesta. Prav tako bi bil koristen pri spodbujanju lokalnega lastništva ciljev, zagotavljanju pomoči mestom pri načrtovanju in pogajanjih s partnerji (zlasti sponzorji in javnimi organi na lokalni, regionalni ali nacionalni ravni) ter spodbudi prihodnjim EPK, da bi si zastavile smiselne in dosegljive cilje. Nazadnje ugotovitve lahko podprejo tudi prihodnje strategije mesta na področju kulture.

Na evropski ravni bo to pomagalo bolje razumeti, kako posamezni EPK prispevajo k ciljem aktivnosti, ali so na splošno dosegli svoje cilje, ali je izvajanje potekalo v skladu s prvotno prijavo in kako bi bilo mogoče izboljšati aktivnost EPK kot celoto. Zelo pomembno je, da lahko nova obveznost – s tem, da omogoči celovitejši pregled nad rezultati EPK – prav tako dodatno spodbudi prenos znanja med mesti, saj naj bi doslednejši podatki omogočili primerjave med mesti in ugotavljanje visoke uspešnosti. Okrepila bi obstoječe dokaze o sposobnosti aktivnosti EPK in, na splošno, kulturnih pobud, da podprejo oživitev mestnih gospodarstev ali vplivajo na družbene spremembe ter prispevajo k širšim ciljem Evropske unije.

3. Skupni okvirni temeljni kazalniki

Minimalni nabor kazalnikov, skupen vsem ocenam, ki jih izdelajo mesta

Podlaga za skladen pristop k samooceni mest glede rezultatov leta naziva je opredelitev skupnih temeljnih kazalnikov. Mesta z nazivom EPK so zato glede izvajanja samoocenjevanja pozvana k uporabi skupnih temeljnih kazalnikov, ki so predstavljeni v nadaljnjem besedilu (preglednica 2).

Ti kazalniki ustrezajo splošnim in posebnim ciljem aktivnosti EPK iz sklepa, ki se lahko nadalje pretvorijo v konkretnije operative cilje na ravni mesta (preglednica 1). Prav tako temeljijo na merilih iz sklepa za ocenjevanje vlog mest, ki vlagajo prijave na razpis za naziv EPK.

Preglednica 1 - Hierarhija ciljev EPK

Splošni cilji								
Varovati in spodbujati raznolikost kultur v Evropi ter poudariti skupne značilnosti in povečati občutek meščanov, da pripadajo skupnemu kulturnemu prostoru in spodbujati prispevek kulture k dolgoročnemu razvoju mest								
Posebni cilji (PC)								
PC1: Povečanje obsega, raznolikosti in evropske razsežnosti kulturne ponudbe v mestih, vključno z nadnacionalnim sodelovanjem.			PC2: Razširitev dostopa do kulture in sodelovanje v njej.			PC3: Okrepitev zmogljivosti kulturnega sektorja in njegovih povezav z drugimi sektorji.		PC4: Dvig mednarodnega profila mest s pomočjo kulture.
Operativni cilji								
Spodbujanje obsežnih kulturnih programov visoke umetniške kakovosti.	Zagotavljanje, da kulturni programi vsebujejo močno evropsko razsežnost in nadnacionalno sodelovanje.	Vključevanje širokega razpona meščanov in zainteresiranih strani v pripravo in izvajanju kulturnega programa.	Ustvarjanje novih priložnosti širokemu razponu meščanov za udeležbo ali sodelovanje na kulturnih prireditvah.	Izboljšanje kulturne infrastrukture.	Razvoj veščin in spretnosti, zmogljivosti ter upravljanja kulturnega sektorja	Spodbujanje partnerstva in sodelovanja z drugimi sektorji.	Promoviranje mesta in njegovega kulturnega programa	Izboljšanje mednarodne razgledanosti in prebivalcev

Okvirni temeljni kazalniki, ki so predlagani v nadaljnjem besedilu, odražajo to hierarhijo ciljev in so namenjeni, da, kjer je to mogoče, zajamejo njihovo bistvo v količinsko opredeljeni obliki.

Verjetno bi jih bilo treba nadalje razviti glede na razvoj dogodkov in spreminjajoče se okoliščine.

Kvantitativni podatki morajo upoštevati izhodišča (tj. podatke v fazi prijave, začetku leta naziva in koncu leta naziva) in regionalne ali nacionalne elemente primerjave, če so na voljo.

Analizirati je treba tudi podatke in okoliščine, da bi razumeli, koliko je verjetno prispevala EPK ter opredelili druge morebitne vplivne dejavnike in pojave.

Poleg teh skupnih kazalnikov so mesta seveda tudi vabljeni naj opredelijo vse dodatne kazalnike, določene z njihovim lastnim okvirom, prednostnimi nalogami in dejavnostmi za leto EPK, in, ki odražajo njihove lastne cilje uspešnosti.

Vsi kazalniki morajo biti skladni z načeli SMART (tj. morajo biti specifični, merljivi, dosegljivi, ustrezni in časovno opredeljeni).

Preglednica 2 – Pregled ciljev in meril EPK z ustreznimi okvirnimi skupnimi kazalniki in možnimi viri zbiranja podatkov

Merila	Cilji	Vrsta kazalnika	Okvirni kazalniki	Možni viri zbiranja podatkov
<p>Šest kategorij meril, ki se nanašajo na vse splošne in posebne cilje:</p> <p>1. Dolgoročna strategija</p> <p>2. Zmožnost izvedbe</p> <p>3. Kulturna in umetniška vsebina</p> <p>4. Evropska razsežnost</p> <p>5. Doseg</p> <p>6. Upravljanje</p>	<p>Splošni cilj 1:</p> <p>Varovati in spodbujati raznolikost kultur v Evropi, poudariti skupne značilnosti, ki si jih delijo in povečati občutek meščanov, da pripadajo skupnemu kulturnemu prostoru.</p>	Učinek	<p>Ozaveščenost meščanov in spoštovanje raznolikosti evropskih kultur.</p> <p>Občutek meščanov, da pripadajo skupnemu kulturnemu prostoru.</p>	<p>Ankete lokalnih prebivalcev, ki jih npr. opravijo ali naročijo občine ali agencije, ki upravljajo dogodek EPK.</p>
	<p>Splošni cilj 2:</p> <p>Spodbujati prispevek kulture k dolgoročnemu razvoju mest.</p>	Učinek	<p>Nacionalno/mednarodno priznanje mestom kot kulturno živahnim mestom in izboljšanje predstave o njih.</p> <p>Povečanje BDP in zaposlovanje v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih mesta.</p>	<p>Ankete turistov in obiskovalcev v mestih gostiteljih, mednarodne raziskave mnenja turistov, mnenja nacionalnih ali mednarodnih strokovnjakov s področja kulture ter drugi verodostojni objavljeni viri.</p> <p>Statistični podatki, ki so jih predložile občine, nacionalni statistični uradi, sektorski organi itd.</p>
	<p>Posebni cilj 1:</p> <p>Povečati obseg, raznolikost in evropsko razsežnost kulturne ponudbe v mestih, vključno z nadnacionalnim sodelovanjem.</p>	Rezultat	<p>Skupno število dogodkov.</p> <p>Vrednost kulturnih programov EPK v EUR.</p> <p>Število dejavnosti, ki poudarjajo evropsko raznolikost in temeljijo na evropskih temah ali nadnacionalnem sodelovanju.</p>	<p>Podatki o programih, ki so jih predložile agencije, ki upravljajo dogodek EPK.</p>
	<p>Posebni cilj 2:</p> <p>Razširiti dostop in udeležbo v kulturi.</p>	Rezultat	<p>Obisk dogodkov EPK.</p> <p>Odstotek prebivalcev, ki dogodka obiskujejo</p>	<p>Podatki o programih, ki so jih predložile agencije, ki upravljajo dogodek EPK.</p> <p>Ankete lokalnih prebivalcev, ki jih npr. opravijo ali naročijo</p>

Merila	Cilji	Vrsta kazalnika	Okvirni kazalniki	Možni viri zbiranja podatkov
			ali v njih sodelujejo, vključno z mladimi, manjšinami ali prikrajšanimi. Število aktivnih prostovoljcev.	občine ali agencije, ki upravljajo dogodek EPK. Podatki o programih, ki so jih predložile agencije, ki upravljajo dogodek EPK.
	Posebni cilj 3: Krepiti zmogljivosti kulturnega sektorja in njegovih povezav z drugimi sektorji.	Rezultat	Strategija za dolgoročni kulturni razvoj mesta. V evrih izražena vrednost naložb v kulturno infrastrukturo in objekte. Trajnostno večsektorsko partnerstvo za upravljanje na področju kulture.	Statistični podatki, ki jih zagotovijo javni organi na lokalni ravni, na ravni provinc ali regij. Objavljeni dokumenti organa za zapuščino EPK, občin in/ali drugega ustreznega organa. Objavljeni dokumenti organa za zapuščino EPK, občin in/ali drugega ustreznega organa.
	Posebni cilj 4: Izboljšati mednarodno prepoznavnost mest s pomočjo kulture.	Rezultat	Povečan turistični obisk. Obseg in odstotek pozitivnega medijskega poročanja o mestih. Ozaveščanje prebivalcev o EPK.	Statistični podatki, ki so jih predložile turistične organizacije ali ustrejni javni organ. Podatki, ki so jih zagotovile verodostojne organizacije za spremljanje medijev. Ankete lokalnih prebivalcev, ki so jih izvedle ali naročile npr. občine ali agencije, ki upravljajo dogodek EPK.

4. Pojasnila v zvezi s skupnimi okvirnimi temeljnimi kazalniki

Kako bi bilo treba razumeti skupne temeljne kazalnike in kako bi jih lahko merili

Splošni cilji, določeni za aktivnost EPK, zadevajo dolgoročne učinke in prispevke na področjih, kjer je aktivnost EPK le ena od številnih vplivnih dejavnosti, dogodkov in pojavov.

Mesta bi lahko zbrala informacije o tem, **kako meščani dojemajo, da so Evropejci, in/ali o njihovi ozaveščenosti in spoštovanju raznolikosti evropskih kultur.** Lokalne prebivalce se lahko vpraša o njihovem osebnem mnenju o občutenju "evropskosti" in njihovi ozaveščenosti o kulturah v Evropi, s primerjavo stališč v ključnih fazah (tj. pred letom naziva in po njem) ali

se jim zastavi vprašanje o učinku, ki ga je EPK imel na njihovo dožemanje ali raven ozaveščenosti.

Drug kazalnik na tem področju je raven **nacionalnega in mednarodnega priznanja mestom**, da so kulturno živahna in da je predstava o njih izboljšana. Mesta bi na tem področju lahko zbrala vrsto podatkov, ki odražajo različne cilje posamezne EPK (tj. postavitev mesta na zemljevid Evrope, odprava negativne podobe, dvig lokalnega ponosa). Posamezni dogodek EPK bi lahko uporabil dopolnilne kazalnike na tem področju.

Od občin, nacionalnih uradov ali sektorskih organov bi se lahko zbrali tudi statistični podatki o **kakršnem koli povečanju BDP, izraženem v številu zaposlenih** v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih mest.

Za oceno obsega dejavnosti in raznolikosti kulturne ponudbe bi lahko mesta zbrala informacije o **skupnem številu dogodkov in proračunu kulturnega programa EPK**. V zvezi s številom dogodkov bi se mesta lahko osredotočila na razliko med številom dogodkov v letu naziva (in idealno, v pripravljalnem obdobju) v primerjavi z izhodiščnim obdobjem (npr. ocena skupnega števila kulturnih dogodkov, ki so na voljo v mestu v fazi prijave). Proračun kulturnega programa je običajno prikazan kot skupni znesek in kot delež skupnih odhodkov. Tega je mogoče primerjati z letnim proračunom za kulturo/javnimi subvencijami za kulturo v fazi prijave, da se zagotovi njegova umestitev v nacionalni in lokalni okvir. Zanimiv del dokazov bi lahko bil zbiranje informacij o **dodatnih finančnih prispevkih, pridobljenih od javnih, zasebnih in tretjih partnerjev**.

Kar zadeva **evropsko razsežnost**, bi lahko mesta navedla podrobnosti o številu dogodkov z evropsko tematiko ali dogodkov, ki so vključevali mednarodno sodelovanje skozi celoten kulturni program, pri čemer ne bi navedli le dogodkov, ki so bili načrtovani kot izrecno evropski ali mednarodni. Tudi **število novih čezmejnih sodelovanj, koprodukcij in izmenjav, ki vključujejo lokalne in mednarodne izvajalce** (umetnike, izvajalce ali organizacije) v celotnem programu, bi lahko bilo zanimiv kazalnik. Mesta bi lahko poročala o številu lokalnih in mednarodnih umetnikov, vključenih v njihov kulturni program, verjetno pa bi bil bolj zanimiv kazalnik število novih nadnacionalnih partnerstev.

Da bi mesta ocenila dostop in udeležbo v kulturi, bi lahko navedla oceno **celotnega števila občinstva** na dogodkih, ki so potekali v letu naziva. To število bi bilo zanimivo primerjati z izhodiščno oceno celotnega občinstva na kulturnih dogodkih na stopnji prijave ali na različnih stopnjah med razvojno fazo.

Mesta bi lahko izdelala statistična raziskovanja za izračun **deleža lokalnih prebivalcev, ki so prisotni na dogodkih ali na njih aktivno sodelujejo**. Namesto da bi se podatki o prisotnosti preprosto zbirali, bi bilo mogoče zanimivo izvesti takšno raziskavo v ključnih fazah (tj. prijava, začetek in konec leta naziva). Podatki se lahko primerjajo tudi na podlagi nacionalnih ali mednarodnih primerjav. Verjetno je bolj težavno zbrati informacije o deležih ključnih ciljnih skupin, in mogoče je dobro, da vsako mesto razvije svoje dodatne posebne cilje, prežete z lokalnimi prednostnimi nalogami. Mesta bi lahko zbrala podatke o številu šol, ki sodelujejo v programu, in številu ljudi, ki obiskujejo dogodke, namenjene posebej nezadostno zastopanim ali prikrajšanim skupinam.

Število **aktivnih prostovoljcev** je ključni kazalnik dostopa do kulture in sodelovanja v njej.

Dva izmed najpomembnejših ukrepov za oceno, v kolikšnem obsegu kulturni programi EPK prispevajo k povečanju zmogljivosti kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, sta obstoj **trajnostnega večsektorskega partnerstva za upravljanje na področju kulture in strategija za dolgoročni kulturni razvoj mesta**.

Mesta bi lahko zbirala tudi informacije o **vrednosti naložb v kulturno infrastrukturo in objekte**. To bi bil ključni kazalnik dolgoročne vzdržnosti, čeprav nekatere agencije, odgovorne za izvajanje programa EPK, nimajo neposredne odgovornosti za naložbe in je te informacije pogosto težko razčleniti iz splošnih proračunov.

Za oceno izboljšane mednarodnega profila bi lahko mesta zagotovila različne informacije o učinkih na turizem. Tu bi bilo ključno merilo uspešnosti verjetno **povečanje vseh turističnih obiskov** (dnevni obiski in nočitev), celotnih in razčlenjenih na domače/mednarodne turistične obiske, kjer je to mogoče. To bi bilo treba zbrati v ključnih fazah procesa in v okviru širših turističnih trendov.

Lahko bi se zbrali podatki o **količini in naravnosti** (% pozitivna/nevtralna/negativna) **kritja preko medijev**, ti podatki pa bi bili dobri kazalniki učinkovitosti prizadevanj za ozaveščanje.

Podobno kot v zvezi z udeležbo bi mesta lahko poročala o **ravnih ozaveščenosti lokalnih in nacionalnih prebivalcev**. To bi se lahko izvedlo v okviru iste raziskave o prebivalcih na ključnih stopnjah postopka in, v idealnem primeru, za lokalno in nacionalno občinstvo.

5. Načrtovanje in izvajanje postopkov ocenjevanja

Nekaj uporabnih vprašanj, ki bi si jih morala zastaviti mesta

Kdaj začeti postopek?

Pomembno je, da se načrtovanje ocenjevanja začne že na začetku postopka. V zvezi s tem morajo mesta upoštevati številne organizacijske parametre, vključno s trajanjem ocenjevanja, koliko finančnih sredstev bi mu bilo treba dodeliti in določitev odgovornosti za njegovo izvajanje. Odločitev o tem, kakšno ocenjevanje je potrebno, je treba sprejeti že v začetni fazi. Mesta, ki so gostila naslov, so se tega lotila na različne načine. Na primer, Liverpool 2008 je začel izvajati raziskovalni program leta 2005, Stavanger 2008 je začel izvajati svoj ocenjevalni program leta 2006 in Luxembourg 2007 je začel izvajati svoj raziskovalni program leta 2005. Nekatera mesta začnejo svoj ocenjevalni program približno leto pred začetkom svojega kulturnega programa, na primer Essen za Porurje 2010 in Turku 2011. Guimarães 2012 je tik pred začetkom leta naziva začel izvajati ocenjevalni program. Pravočasno izvajanje ocenjevanja pomaga zagotoviti, da se vzpostavijo ustrezne organizacijske ureditve, načrtujejo in dodelijo finančna sredstva ter omogoči tudi čas za vzpostavitev okvirov za zbiranje in analizo podatkov ter izhodiščnega položaja.

Katero obdobje naj pokriva?

Pomemben vidik faze načrtovanja je tudi odločitev o tem, kako dolgo naj traja postopek ocenjevanja. EPK si prizadeva dolgoročno vplivati na mestni razvoj, raziskave pa se pogosto osredotočajo na opazovanje kratkoročnih učinkov. Samo dve EPK, Liverpool 2008 in Turku 2011, sta izvedli dolgoročni raziskavi, ki sta zajemali več let po koncu leta naziva. V večini

mest so postopki ocenjevanja končani približno šest do dvanajst mesecev po koncu leta naziva, kar vsaj deloma odraža potrebo, da se na lokalni ravni čim prej prikažejo rezultati leta naziva. Zato je v fazi načrtovanja treba dobro pretehtati in upoštevati ravnovesje med pritiski za prikaz hitrih rezultatov in potrebo po temeljiti analizi in ocenjevanju kakovosti. Skupina za politiko EPK je v svojem poročilu iz leta 2010 predlagala, naj bi bil program ocenjevanja vzpostavljen za obdobje od enega do dveh let po letu naziva, da se zagotovi temeljito ocenjevanje in da bi bilo potrebno tri- do štiriletno ocenjevanje, da bi se ustrezno upoštevali dolgoročni vplivi.

Kakšen naj bo proračun za ocenjevanje?

Zagotavljanje potrebnega financiranja za ocenjevalne raziskave je pogosto izziv za številna mesta. Vendar bodo naložbe v raziskave dolgoročno verjetno prinesle številne koristi, kot sta sposobnost dokazati vpliv kulturne ponudbe na privabljanje dodatnega financiranja, kar opravičuje vrednost javne porabe ter razumevanje, katere pobude in/ali projekti koristijo mestu. Zato je pomembno, da se financiranje za ocenjevanje opredeli in zagotovi v začetni fazi razvoja.

Koga izbrati za izvajanje ocenjevanja?

Določitev, katera organizacija bo izvajala ocenjevanje, je še ena odločitev, ki jo je treba sprejeti v razvojni fazi. V zvezi s tem so pomembna merila neodvisnost, preglednost in izogibanje vsakršnemu navzkrižju interesov. Zato naj bi veljalo za dobro prakso, da se pooblasti organizacijo, ki ni povezana z agencijo, odgovorno za izvedbo leta EPK. To vlogo bi lahko prevzele lokalne univerze ali druge javne ali zasebne raziskovalne organizacije. Ustrezno bi bilo treba opredeliti jasne vloge in odgovornosti med organizacijo za ocenjevanje in agencijo za izvedbo, zlasti v zvezi z zbiranjem izhodnih podatkov, komunikacijo in drugimi vprašanji.

Kakšno naj bo ocenjevanje?

Odločitve v zvezi s tem, kakšno naj bo ocenjevanje, ki ga je treba izvesti, bodo prav tako pomemben premislek v začetni fazi. Vprašanja, ki jih je treba upoštevati, na primer vključujejo: Ali bi se moralo ocenjevanje osredotočiti samo na mesto ali naj zajema širšo regijo? Katera tematska področja in vprašanja bi moralo zajemati ocenjevanje? Ali bi moralo biti ocenjevanje osredotočeno na kvantitativne raziskave, na kvalitativne raziskave ali na kombinacijo obeh raziskovalnih orodij? Kateri kazalniki bi bili še posebej zanimivi in primerni za vsako EPK?

Medtem ko ocena prinaša pomembne koristi, pa si je treba prizadevati, da bi se izognili številnim morebitnim negativnim vidikom. Povečanje pomena ocenjevanja lahko vpliva tam, kjer so pri oblikovanju kulturnega programa preverjene in preizkušene dejavnosti prednostno obravnavane pred dejavnostmi, ki so bolj ambiciozne in eksperimentalne. Prav tako je pomembno, da se izognemo temu, da bi bil program oblikovan za "lahko zmago" namesto da bi obravnaval zahtevnejša vprašanja.